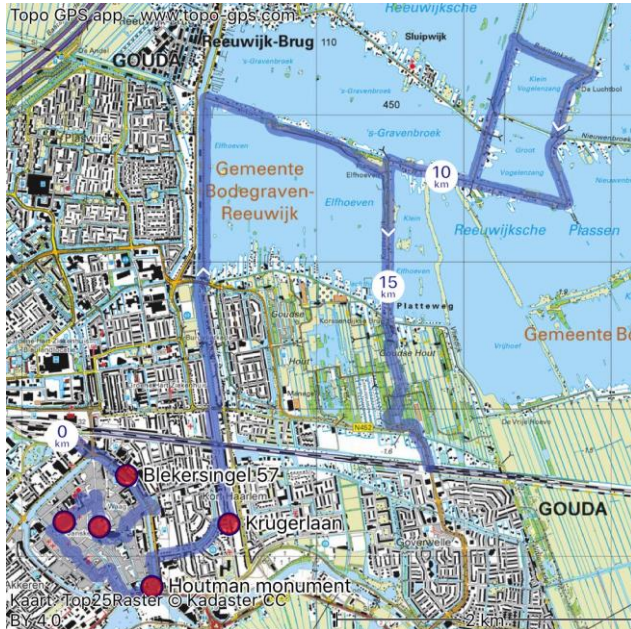

Koloniale wandeling Gouda: Van Houtman tot Vroman

Startpunt: Station Gouda

Eindpunt: Station Gouda Goverwelle

Parkeren: P&R Gouda Goverwelle

Horeca: Gouda en aan de plas 't Vaantje

Musea: Museum Gouda

Lengte van de wandeling: 17 km (in te korten tot 6 of 10 kilometer)

GPX-bestand: Topo GPS koloniale wandeling Gouda

Deze wandeling omspant bijna de hele koloniale geschiedenis van Nederlands-Indië. Die geschiedenis begint met de 'ontdekkers' van de weg naar Oost-Indië, de gebroeders De Houtman. De herinnering aan deze twee Gouwenaren wordt op verschillende plaatsen in de stad levend gehouden. Dat geldt ook voor de beroemde dichter en ereburger van Gouda, Leo Vroman. Hij staat symbool voor het einde van Nederlands-Indië. Hij maakte de ondergang van de kolonie in 1942 tijdens de Tweede Wereldoorlog in Azië aan den lijve mee. Tussen dit begin en eind liggen zulke uiteenlopende objecten als een standbeeld van Erasmus, enkele stadspaleizen en een tabakskerverij. Dit alles vormt een onderdeel van Nederlands koloniaal erfgoed. Na de verkenning van de stad maken we een prachtige wandeling door de Reeuwijkse plassen.

Route

1. Neem op Station Gouda de uitgang centrumzijde. Sla, met je rug naar de uitgang van het station, de straat rechts voor je in, Van Bergen Ijzendoornpark. Loop rechtdoor door het park en dan langs het speelweide. Je komt uit bij de oude burgemeesterswoning Villa Honk (Van Beverninghlaan 38-39). De voormalige Indische ambtenaar Ingebregt Abraham Rijn van Alkemade liet dit huis in 1910 bouwen. Burgemeester E.G. Gaarlandt nam het pand eind jaren 1920 in gebruik als burgemeesterswoning.
2. Loop rechtdoor langs de heg van Villa Honk en aan het eind linksaf en vervolgens nogmaals linksaf. Dan de eerste straat rechtsaf, Van Swietenstraat en op de (Katten)singel (langs het water) linksaf. Je komt uit op een groot kruispunt met rechts een brug. Blijf rechtdoor de singel vervolgen (hier Blekerssingel). Het water houdt je aan je rechterhand. We lopen naar de huizen Blekerssingel 57, 56, 55.
3. Loop verder langs de Blekerssingel, rechtdoor over de brug en de voetgangerslichten. Sla 10 meter na de volgende voetgangersoversteek linksaf, een voetpad naar een klein stadspark, sinds 2015 het Leo Vromanpark geheten. In het parkje ligt de Oude Chocoladefabriek waarin het streekarchief Holland-Midden en de stadsbibliotheek zijn gevestigd. Bovenop de bibliotheek is het beeld te zien van de dichter Leo Vroman, die in 1940 naar Nederlands-Indië vluchtte en daar de ondergang van de kolonie meemaakte.
4. Loop terug het parkje uit, steek bij de voetgangerslichten de singel over en daarna rechtdoor over de brug. Vervolgens linksaf, het pad langs het water door het Houtmanplantsoen. Dit pad blijven volgen tot je uitkomt bij het monument voor de gebroeders De Houtman.
5. Loop het pad verder rechtdoor de dijk op. Sla hier rechtsaf. Bij het kruispunt met de stoplichten rechtsaf naar een gracht: Oosthaven. Loop de Oosthaven op naar het grachtenpand Oosthaven 68, genaamd De Sterke Samson. Dit was de woning van de Goudse regent met koloniale trekken, François de Mey.
6. Neem de eerste brug linksaf over het water: Westhaven. Links op Westhaven 62 woonde Jacob Blauw, die carrière maakte bij de VOC in Batavia. Loop de Westhaven naar rechts verder af. Op Westhaven 29 vinden we de voormalige winkel in koloniale waren De Moriaan. Op nr. 20 is huis De Zeepzieder te vinden, dat zijn naam dankt aan Steven Doensen van Groenendijk. Nr. 12 was het stadspaleis van Marcellus Bisdom van Vliet, lid van een familie die fortuin maakte in de koloniën. Op Westhaven nr. 2 was na 1902 de winkel in sigaren en tabak van J.C. Dorlas te vinden, die doorliep tot de Peperstraat (zie hierna).

7. Loop de Westhaven helemaal af. Aan het eind rechtsaf en na 25 meter weer schuin rechts, de Torenstraat die je naar de Sint-Janskerk brengt. Hier rechtsaf, Achter de kerk. Na 75 meter vind je rechts de ingang van Museum Gouda. In dit mooie museum herinneren ook enkele objecten aan Nederlands koloniale verleden.
8. Na een eventueel bezoek aan Museum Gouda rechtsaf, Achter de kerk verder aflopen (houd de kerk aan je linkerhand). Je komt uit bij een klein parkje, de Willem Vroesentuin. Sla linksaf de tuin in waar het standbeeld van Erasmus te vinden is, een beeld met een onverwachte koloniale achtergrond. Loop het pad door de Willem Vroesentuin verder af met een bocht naar links. Je komt uit op Achter de Kerk en deze straat loop je verder af. Je komt langs de betaalde entree van de Sint-Janskerk met zijn beroemde gebrandschilderde ramen. Loop door tot je weer bij de Torenstraat uitkomt die je rechts inslaat.
9. Aan het eind van de Torenstraat rechtsaf, Wijdstraat. Op Wijdstraat 20 is tabakshandel Van Vreumingen gevestigd. De Wijdstraat komt uit op de Markt met het beroemde stadhuis. Je kunt hier onder meer de burgemeesterskamer bezoeken. Steek de markt rechtdoor over (houd het stadhuis aan je rechterhand). Ga aan het eind van de Markt de drukke winkelstraat in: Hoogstraat/Kleiweg. Sla de eerste straat links in: Turfmarkt. Neem de linkerkant van de gracht.
10. Loop de Turfmarkt af tot nr 23 en 25. Deze huizen waren samen met de huizen op nummer 39 en 41 in de 18e eeuw het bezit van Herbert Vermeulen. Steek over en loop door tot Turfmarkt 116, waar Theodore Jongkint (1676-1743) woonde. Loop de Turfmarkt helemaal uit. Je komt langs het prachtige Admiraalshuis, aangekocht door vice-admiraal Jan den Haen (1630-1676) en verfraaid door een van de rijkste burgers van Gouda, Roemer Vlacq (1712-1774), admiraal van de Nederlandse marine. Hij liet onder de daklijst de symbolen van zijn vak aanbrengen: een globe, vaandels, een kanon, een helm en een kijker. Aan koloniale avonturen hebben beide zee-officieren zich nooit gewaagd.
11. Aan het eind van de Turfmarkt zie je rechts aan de overkant van het water de Lichtfabriek Gouda. Het is een overblijfsel van de vroegere gasfabriek, opgericht in 1853, en het elektriciteitsbedrijf, gezamenlijk de Goudsche Lichtfabrieken geheten. We steken vanaf de Turfmarkt de voetgangersbrug over en aan de overkant (Hoge Gouwe) rechtsaf en dan direct tweede straat links: Nonnenwater. Neem de eerste steeg rechtsaf, Lazarussteeg. De naam steeg herinnert aan het oude Leprozenhuis dat hier ooit stond. De steeg liep na de bouw van de gasfabriek daar achterlangs. En dat is de plaats waar in 1867 Hermanus Frederik Roll jr. werd geboren. Hij was de zoon van Hermanus Frederik Roll sr., directeur van de gasfabriek. Zoon Herman Roll zou als arts naam maken bij de bevolking van Nederlands-Indië.

12. Neem de eerste straat links en nogmaals de eerste straat links (Verloren Kost). Op de viersprong rechtdoor en op de T-splitsing linksaf, Raam. Het Raam gaat over in het Nonnenwater en brengt je terug naar de Hoge Gouwe. Sla hier rechtsaf. Vervolgens de derde straat rechtsaf: Peperstraat. Aan de Peperstraat zijn veel resten van industrieel erfgoed terug te vinden, waarvan sommige met een koloniale connectie. Zo was op Peperstraat nr 1 de tabakskerverij 'In de drie slaven' gevestigd, die behoorde bij de winkel in sigaren en tabakswaaren van de firma J.C. Dorlas aan de Westhaven 2. Ook was in de Peperstraat medio 18e eeuw de suikerraffinaderij van Maes en Hartman gevestigd.

13. Ga in de Peperstraat over de eerste brug naar links. Blijf rechtdoor lopen door de Korte Noodgodsstraat, over de Noodgodsbrug, door de Lange Noodgodsstraat en de Walestraat en de Doelenstraat. Dan steek je de singel over via de Doelenbrug.

(Afkorting: wie terug wil naar het station slaat na de brug linksaf: Fluwelensingel. Blijf de singel volgen tot de derde brug links. Dat is bij een groot kruispunt. Hier schuin rechtsaf, de Spoorstraat in die naar het station voert.)

14. Wie de wandeling door de Reeuwijkse plassen wil maken loopt na de Doelenbrug rechtdoor, Burgemeester Martensstraat. Blijf deze volgen tot de 6e straat rechts (je passeert de Leo Vroman Scholengemeenschap aan de linkerkant van de straat): Zoutmanstraat. Sla de Zoutmanstraat in en daarna de eerste straat rechts: Krugerlaan (Deze wijk is gebouwd rond 1900 en vernoemd naar de toenmalige Boerenhelden uit De Boerenoorlog). We lopen door tot Krugerlaan nr 87, het geboortehuis van Leo Vroman.

15. Ga met je rug naar huis nr 87 staan en loop naar rechts, de Krugerlaan helemaal uit. Aan het einde linksaf, naar rechts de brug over, en direct weer naar rechts (Karnemelksloot). Loop deze straat uit (water rechts) en met een flauwe bocht naar rechts over het fietspad onder het spoorviaduct door. Daarna rechtdoor langs het water (Burgvlietkade) tot de blauw/groene verkeersbrug: rechtsaf de brug over en aan de overkant direct linksaf, het pad pal langs het water (Oostboezemkade). Bij het sluisje rechtdoor over het stenen trapje naar beneden en het pad blijven volgen. Verderop over een klein bruggetje en rechtdoor met een betonnen trap onder de rijweg door en via een graspad rechtdoor blijven lopen, nog steeds met links het water. Kort daarop komt het pad uit op een fietspad met naastliggend wandelpad langs de Reeuwijkse plassen (plas Elfhoeven). Blijf het pad langs de rechteroever van deze plas volgen.

16. Aan het eind van het pad nog kort rechtdoor over de weg en vervolgens na een parkeerplaatsje rechtsaf een wandelpad op, Ree, het voetpad tussen de plas

Elfhoeven en de plas 's Gravenbroek. Direct na een bruggetje bij een Y-splitsing het pad rechts inslaan dat vlak langs de plas loopt. Aan het eind van dit pad kom je uit op een T-splitsing met een asfaltweg.

(Afkorting: Hier kun je eventueel de wandeling met ruim 6 kilometer bekorten. Als je voor de korte variant kiest sla dan hier rechtsaf en ga rechtdoor over de ophaalbrug. Pik de wandeling hieronder op bij punt 14.)

17. Wie niet voor de ingekorte wandeling kiest, slaat hier linksaf en bij paddenstoel 22572/001 rechtsaf, het weggetje heet nog steeds Ree. Sla bij paddenstoel 22876 linksaf: Zoetendijk. Blijf rechtdoor lopen. Ga verderop, bij paddenstoel 21723/001 rechtdoor over het bruggetje een wandelpad op (nog steeds Zoetendijk). Je loopt nu met de plas Klein Vogelenzang aan je rechterhand. Bij wandelknooppunt 26 rechtsaf over een houten bruggetje, richting wandelknooppunt 67 (naambordje wat verderop: Bosmankade). Aan het einde van de Bosmankade rechtsaf (richting wandelknooppunt 16).
18. Op de viersprong (bij een watertappunt) linksaf, de ophaalbrug over, en direct rechtsaf (richting wandelknooppunt 54). Na enige tijd draait de weg naar rechts om de plas heen. Bij de ophaalbrug rechtdoor, richting wandelknooppunt 22. Aan het einde, bij paddenstoel 22572/001 linksaf. Rechtdoor over de ophaalbrug.
19. Bij viersprong met witte ophaalbrug en rechts restaurant 't Vaantje: rechtdoor het fietspad op en 10 meter verder linksaf, het voetpad inslaan (rode pijl op geel vlak). Na het 2e vlonderbruggetje links aanhouden. Bij de T-splitsing (voorbij wandelknooppunt 55) linksaf: richting wandelknooppunt 25. Direct na de vlonderbrug rechtsaf. Blijf de richting van wandelknooppunt 41 volgen. Bij de kruising met een asfaltweggetje rechtdoor. Negeer de volgende afslag naar links en volg de rode pijl rechts over de vlonderbrug. Met de bocht mee naar links. Je komt uit op een parkeerplaats die je recht oversteekt (onder de wit/rode balk door). Na 10 meter linksaf. Met de bocht mee naar rechts. Sla het fietspad naar rechts in dat de verkeersweg kruist. Aan de overkant het fietspad naar links inslaan. Na ongeveer 200 meter sta je onder het spoorviaduct met de opgang naar station Gouda Goverwelle. Neem hier de trein terug naar station Gouda of Woerden.